

Tee perinnetupatarkastus!

LIPUT / INFO

MUSEOKAUPPA

TOIMISTO

KAHVILA

TAMMINIEMI

BUSSILINJA 24, PYSÄKKI

KAUPUNKIPYÖRÄPARKKI

WC

VESIPISTE

1. TERVAENE

Paltamo

1800-luvun tervavene on 14 metriä pitkä ja siihen mahtui jopa 25 tervatynnyriä. Se saattoi painaa lasteineen yli neljä tonnia.

2. VESIMYLLY

Sumiainen

Myllyt olivat usein monen talon yhteisiä, ja kevätulvien aikaan ne jauhoivat viljaa yötä päivää.

3. VILJA-AITTA

Paltamo

Aitta on yksi ulkomuseon vanhimista rakennuksista. Aitan alusrakenne estää hiirien pääsyn aittaan ja huolehtii pohjan tuuletuksesta, jotta vilja pysyy kuivana.

4. KURSSI

Kuortane

Kurssin talon päärakennus ja Sippolan luhti ovat eri taloista, jotka sijaitsivat järvenrantakylissä lähellä toisiaan. Kahden kerroksen korkuinen tupa oli talonpoikaistalon arkielämän keskus.

5. IVARS

Närpiö

Ivarsin talon pihaan johtaa ajotie porttirakennuksen läpi. Kun keisari Aleksanteri I poikkesi 1819 matkallaan majatalona toimineeseen Ivarsiin, häntä varten tehtiin koristeellinen kuisti ja yläkertaan sisustettiin ajan muodin mukainen huone.

6. KIRKKOTALLI

Kaarela

Kirkkotalleja esiintyi osassa Pohjanmaata. Ne toimivat hevosten lepopaikkoina kirkonmenojen ajan, yläkerran asuinhuoneessa vaihdettiin kirkkovaatteet ja joskus siellä yöpyivät pitkämatkalaiset.

7. NIEMELÄN TORPPA

Konginkangas

Torpan pihapiirissä on useita aittoja, eläinsuojia, keittokota ja riihi. Rakennusten lukumäärä kertoo siitä, että torppa oli suhteellisen hyvin toimeen tuleva. Niemelän torppa on ensimmäinen ulkomuseoon siirretty rakennusryhmä, sen tulo Seurasaareen merkitsi ulkomuseon perustamista.

8. KARUNAN KIRKKO

Sauvo

Karunan kirkko on toiminut Sauvon seurakunnan kappelikirkkona. Tapuliin on sijoitettu Haapaveden vaivaisukko. Kirkkomaalla on ulkomuseon perustajan Axel Olai Heikelin ja hänen vaimonsa Marian hauta.

9. KAHILUODON KARTANO

Taivassalo

Rokokoityylinen kartanon on rakentanut taivassalolainen rakennusmestari Bertil Lustig 1790 Carl Wijnbladlin mallipiirustusten mukaan. Sisätiloissa on säilynyt alkuperäisiä rakennusosia mutta myös myöhempiä tyyleyä edustavia muutoksia.

10. KIRKKOVENEET

Luopioinen ja Virrat

Kirkkomatkat kuljettiin kesäaikaan kylän talojen yhteisillä kirkkoveeneillä. Suurempaan veneistä, Virtain kirkkoveeneeseen, mahtui jopa 100 henkilöä.

11. ALEKSIS KIVEN MÖKKI

Siuntio

Kirjailija Aleksis Kivi vietti mökissä ainakin kesän ja syksyn 1863. Hän viimeisteli siellä näytelmiään Kullervo ja Nummisuutarit. Rakennus on jäljennös.

12. LÄNSI-SUOMALAISET AITAT

Aitat on sijoitettu länsisuomalaiseen tapaan rivin tien varrelle. Niissä on säilytetty viljaa, vaatteita ja työvälineitä.

13. PERTINOTSA

Suojärvi

Pertinotsa on kotoisin luovutetusta Karjalasta. Rakennus edustaa pohjoisvenäläistä talotyyppiä, jossa asuinhuoneet ja karjasuojat ovat saman katon alla.

14. KAUKOLAN SAVUTUVAT

Kaukola

Karjalankannaksen luterilaiselta alueelta siirretyt savutuvat edustavat hyvin vanhakantaista asumistapaa. Pihapiiriin kuuluvat myös pienikokoiset makuu- ja ruoka-aitat.

15. JUSUPOFFIN TALLI

Helsinki

Uusgotiikkaa edustavan puisen tallin ulkovooraus on maalattu tiilirakennetta jäljitellen.

16. PUHELINKIOSKI

Helsinki

Ruotsalaisvalmisteinen kioski on vuoden 1912 mallia. Helsingin keskustassa vastaava malli on ollut käytössä ainakin 1930-luvulle asti.

17. PIKKU HELSINKI

Museon perustajan A.O. Heikelin alkuperäinen suunnitelma oli esitellä Kaivopuiston 1800-luvun kukoistavaa kylpyläelämää, ja Pikku Helsinki on kunnianosoitus hänen työilleen.

18. FLORININ HUVIMAJA

Helsinki

Uusgottilaisen huvimajan kalusteet ovat koivua ja maisematapetit ranskalaisista alkuperää.

19. LEPPÄLÄN MÖKKI

Loimaa

Leppälän mökki on mäkitupalaisasunto, joka hankittiin museoon 1980-luvun alussa. Pihapiiriin kuuluu myös ulkouuni, vaja, ulkokaivama ja humalatarha sekä kasvima.

20. MAALAIKAUPPA

Savitaipale

Maalaiskaupassa myytiin kaikkea, mitä omavaraistaloudessa ei itse tuotettu. Se toimi myös postina, pankkina ja paikallisena uutistoimistona, jossa vaihdettiin kuulumiset.

21. HUVIMAJA

Elimäki

Empiretyylinen huvimaja on Moisison kartanosta. Doorilaisine pylväineen se jäljittelee antiikin temppeliä.

22. KARTANON PUUTARHA

Kartanon päärakennusta ympäröivä puisto polkuineen oli tärkeä osa säätyläiskulttuuria ja ylpeyden aihe omistajalleen. Esikuvat kartanoiden puistoille saatiin mm. Ranskasta ja Englannista.

23. SEPÄN PAJA

Spoo

Yksi sepän tavallisimmista töistä oli hevosten kengittäminen. Pajan ulkoseinässä onkin rengas, johon hevoset kiinnitettiin kengityksen ajaksi.

24. VESISAHA

Pernaja

Saha on Sarvilahden kartanosta. Vanhimmat tiedot vesivoimalla käyneistä sahoista ovat 1500-luvulta.

25. TUULIMYLLY

Punkalaidun

Tuulimylly on ns. harakkamylly. Nimi johtuu harakan pyrstöä muistuttavasta parrusta, jonka avulla myllyn ylösosa voi kääntää.

26. ANTTI

ANTIN KAFFELIITERI

Säkylä

Antti on umpipihatalo, jollaisia rakennettiin keskiajalta lähtien Länsi-Suomen sarkajakaisiin rivi- ja ryhmäkyltiin. Piha jakautuu asuinrakennusten ympäröimään miespihaan ja eläinsuojien ympäröimään karjapihaan.

27. ANTIN MÄKIAITAT JA RIIHI

Säkylä ja Siikainen

Mäkiaitoissa on säilytetty viljaa ja tervaa. Riihi sijoitettiin tulipalovaaran vuoksi pihapiirin ulkopuolelle.

28. TUULIMYLLY

Oripää

Ns. mamsellimyllyn nimi johtuu säätyläisnaisen pukua muistuttavasta ulkomuodosta. Myllyn ylösosa käännetään tuulta kohti hammaspyörälaitteen avulla.

29. SELKÄMÄ

Pieksämäki

Selkämä on savolaisen kaskenraivaajan talo, jonka tupa on alun perin ollut savutupa.

30. SAVUSAUNA

Kangasniemi

Sauna on parihuoneutyyppiä, ja sen kiuas on ladottu ilman laastia. Eteisen toisella puolella on maallattainen kota, jossa lämmitettiin pesuvesi.

31. HALLA

Hyrnsalmi

Hallan asuinrakennuksessa on iso pirtti, kolme kamaria ja keittiö. Hallan ukko, valtiopäivämies J. A. Heikkinen, uudisti maataloutta ja elvytti alueen poronhoidon.

32. HEINÄTUPA JA AITTA

Nuorgam

Tuvan rakentamiseen tarvittavat hirret on tuotu etelästä, sillä Nuorgamin korkeudella ei kasva havupuita. Tuovassa asuttiin heinänteon aikaan.

33. PATSASAITTA ELI NILI

Petsamo

Nili on rakennettu korkean kannon päähän, jotta metsästyssaalis olisi suojassa karhuilta ja ahmoilta. Aittaan nousitiin tikapuita pitkin.

34. KARJAMAJA

Maalahti

Kaukaisille laidunmaille rakennettuja karjamajoja käytettiin maidonkäsittelyyn ja paimenen yöpymispaikkana.

35. IISALMEN PAPPILA

Iisalmi

Pappilat olivat seudun kulttuurielämän keskuksia ja niiden hyötypuutarhat tärkeitä puutarhaviljelyn vaikutteiden ja uutuuskien levittäjiä. Kirjailija Juhani Ahon tiedetään kirjoittaneen pappilassa pieniä kertomuksiaan, hänen isä Theodor Brofeldt oli Iisalmen kirkkoherra.